

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2016. április 18.

V. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő: 2 óra

I.

30 pont

Hans Christian Andersen: A teáskanna

Volt egyszer valahol egy rátarti teáskanna. Majd felvetette a büszkeség, mert finom porcelánból égették, mert hosszú csőre és széles füle volt, méghozzá elől a csőre és hátul a füle. Ez egész ritka dolog, emlegette is a teáskanna, hacsak tehette. Hanem a födeléről nem beszélt soha. Tudta, mért nem: a födele törött volt, s ha megragasztották is, csorba maradt. Minek beszéljen hát az ember a hibáiról, mikor azt úgyis megteszik helyette mások? A csészek, a tejszínes kancsó meg a cukortartó – a teáskészlet többi tagja – úgyis többet gondolnak csorba födelére, többet is beszélnek róla, mint szépen ívelő füléről és pompás csőréről. Ezt a teáskanna nagyon jól tudta.

– Ismerem őket! – sóhajtotta. – Ismerem a hibáimat is, be is látom, s éppen ezért vagyok szerény és alázatos. De hát nemcsak hibái – erényei is vannak az embernek. A csészeknek fülük van, a cukortartónak födele, de nekem ez is, az is, s ráadásul még valami, ami nekik nincs: csőröm. Ezért vagyok én a teásasztal királynője. A cukortartó és a tejszínes kancsó inkább csak a jó ízlést szolgálja, de az adakozó, az uralkodó én vagyok. Áldás lehetek a szomjazó emberiségre! Az ízetlen forró víz bennem dolgozza fel zamatos itallá a kínai leveleket.

Gondtalan, vidám ifjúságában így elmélkedett magában a teáskanna. Ott díszelgett a terített asztalon, s a legszebb kéz emelgette; de a legszebb kéz ügyetlen volt, s elejtette a rátarti kannát.

Ott hevert a teáskanna ájultan a földön, a forró víz szétfolyt belőle, letörött a csőre, letörött a füle – a födeléről ne is beszéljünk, arról már elég szó esett. Rettenetes csapás volt ez neki, s ami a legszörnyűbb: mindenki rajta nevetett, rajta, s nem az ügyetlen kézen.

– Sohasem felejttem el azt a pillanatot! – sóhajtotta a teáskanna, amikor később elbeszélte élete történetét. – Azt mondták rólam, hogy rokkant vagyok, félreállítottak egy sarokba, másnap aztán odaajándékoztak egy szegény asszonynak, aki zsírt kunyerált a konyhán. Koldusbotra jutottam, nem volt tartalma az életemnek, nagyon elkeseredtem. És mégis – akkor kezdődött az én igazi életem. Mert a világon mindenki máshová ér el, mint ahova elindult. Belém földet tömtek, s ez egy teáskannának annyi, mintha eltemetnék. De a földbe aztán virághagymát dugtak, hogy kicsoda, nem tudom, ajándékba kaptam, a kínai levelekért meg a forró vízért kárpótlásul, meg hogy elfelejtsem letört csőrömet, letört fületem. A földem befogadta a hagymát, s az az enyém lett, a szívemmé vált, eleven szívemmé – addig, tudjátok, nem volt szívem. De akkor élet támadt bennem, élet és erő. Nedvek keringtek a bensőmben: a hagyma csírába szökkent, aztán virágot bontott, s én hordoztam, én voltam a bölcsője. Néztem, nem tudtam betelni a szépségével – boldog voltam, mert boldog, aki másnak tudja áldozni az életét! A virág nem mondott köszönetet nekem, nem is gondolt velem. Mindenki megcsodálta, mindenki megdicsérte. Én meg örültem – bizony, megérdemli a dicséretet a szépséges virág!

Egy nap aztán azt mondta valaki: "Jobb cserepet érdemelne!"

Akkor kettétörték, ami nagyon fáj, de a virág sokkal szebb cserépbe került, s ez megvigasztalt. Most itt heverek a szemétdombon, törött cserép vagyok. De az emlékeimet nem veheti el tőlem senki.

1. Mivel indokolta a teáskanna, hogy ő az asztal királynője? **4 pont**
2. Milyen változás következett be a teáskanna életében? **10 pont**
3. Magyarázd meg az alábbi kijelentéseket!
majd felvetette a büszkeség, csorba maradt, így elmélkedett magában, rettenetes csapás, zsírt kunyerált, koldusbotra jutottam **6 pont**

4. Értelmezd a mese utolsó mondatát: „De az emlékeimet nem veheti el tőlem senki.”! Vajon mit érthetett ezalatt a törött cserép? **10 pont**

II. **40 pont**

Folytasd a megkezdett mesét! Adj találó címet is mesédnek!

A nagy Ősz fiacskája, a kis Ősz, mit kerteljünk, mit tagadjuk, lusta postáska volt.

A Tölgyfa odaadott neki egy csomó levelet, mire a kis Ősz elhúzta a száját:

– Nincs megcímezve!

– Ejnye, de szőrszálhasogató vagy! – toppantott az öreg Tölgy. – Mintha nem tudnád, hogy kinek küldöm. Aztán reszketeg, öreges betűkkel ráírta a levelekre:

TAVASZ KISASSZONYNAK, MÁRCIUS utca 21. szám

(Páskándi Géza: A kis Ősz, a lusta postás - részlet)

III. **20 pont**

1. Melyik VÁR-ban nincs katona? Erre a kérdésre mindenki tudja a választ: a lekVÁRban. Mi a megfejtésük az alábbi játékos kérdéseknek?

Melyik TOR?

- a) állatterelő eszköz
- b) széles orrú krokodilféle hüllő
- c) cirkuszi rabszolga az ókori Rómában
- d) háziállatot őrző, legeltető személy
- e) vázra erősített, szétszedhető, hordozható hajlék

10 pont

2. Adj hozzá egy betűt - vegyél el egy betűt!

Az 1. meghatározásra adandó válasz egy hárombetűs szó. A következő szó egy betűvel több, és így tovább. Az ábra közepétől pedig mindig egy betűvel csökken a szó hossza. A betűk felcserélhetők.

1. ró	VÉS
2. táplálkozás	-----
3. mezőgazdasági munka	-----
4. bűnös	-----
5. még nem töltötte be a 3. életévét	-----
6. bűn elkövetése	-----
7. táplálkozás	-----
8. ha leülsz, magad alá teszed a	-----
9. bizonytalan kimenetelű	-----
10. díszített	-----
11. vágóeszköz	-----

10 pont

Megjelenés: 10 pont
Összesen: 100 pont